

Datum
2020-12-11

Avdelningen för resurseffektivt samhälle
Karin Fant
karin.fant@energimyndigheten.se

Sammanfattande anteckningar från projektledarträffen i portföljerna: Energieffektivisering i SMF, Företagsstöd samt Forskning och innovation den 2 december 2020

Datum
2020-12-11

1. Vad vi sammanfattningsvis kom fram till

Klimatsynk samlar alla svenska EU-projekt inom temaområdet koldioxidsnål ekonomi. Den 2 december 2020 träffades 31 projekt digitalt. Projekten representerade tre projektportföljer: Energieffektivisering i SMF, Företagsstöd samt Forskning och innovation. Dagen skapade möjlighet för projektledarna att byta erfarenheter kring strukturförändring och spridningsaktiviteter. Projektledarna fick också information om det nya ERUF programmet och Klimatsynk.

I gruppdiskussionerna kom projektledarna fram till att en förutsättning för långsiktigt engagemang är att kunna förklara nyttan för de som ska engagera sig. Hållbara nätverk behövs för att facilitera engagemanget. Dessutom kräver strukturförändring tidig förankring i befintliga strukturer samt finansiering, enligt projektledarna.

Samarbete mellan projekten kring spridningsaktiviteterna lyftes i diskussionerna. Projektledarna ser potential i att till exempel para ihop webinarier för samma målgrupp. Samtidigt kan existerande nätverk utnyttjas för att nå ut med resultaten till bredare grupp av intressenter. SMF skulle kunna involveras bättre genom att ge dem en aktiv, ”berättande” roll i spridningsaktiviteterna.

Information om budget och utformning av det nya ERUF programmet uppskattades. Projektledarna var mest intresserade av den nya Fonden för rättvis omställning (JTF) som är ett nytt finansieringsinstrument som ska stödja en omställning i de industrier och regioner som påverkas mest av EU:s ökade klimatpolitiska ambitioner.

1.1 Vem ska läsa rapporten?

I de följande kapitlen sammanfattas resultat från projektledarträffen som ägde rum den 2 december 2020. Träffen samlade projektledarna från projektportföljerna: Energieffektivisering i SMF, Företagsstöd samt Forskning och innovation. Rapporten redovisar innehållet av träffens program och är tänkt som anteckningar för projektledarna som varit med och för projektledarna som inte hade möjlighet att vara med.

2. Projektledarträffens innehåll

Alla pågående projekt inom de tre projektportföljerna blev inbjudna till projektledarträffen. 31 projekt deltog. Syftet med träffen var framför allt att skapa tillfälle för erfarenhetsutbyte, lärande och inspiration mellan projektledarna.

Träffens program bestod huvudsakligen av tre pass. Arbetet under första och andra passet skedde i mindre grupper. Grupperna indelades portföljövergripande utifrån intresse och projektets status. Under första passet fick projektledarna

Datum
2020-12-11

diskutera strukturförändring och hur det kan uppnås. Andra passet plockade upp arbetet med målgruppen från första passet genom diskussioner om spridningsaktiviteter. Patrik Sällström från Tillväxtverket delgav den senaste informationen kring det nya ERUF programmet i tredje passet. Avslutningsvis pratade Karin Fant från Energimyndigheten allmänt om Klimatsyns mål och aktiviteter och möjliga webinarier som ska hållas våren 2021.

Nedan sammanfattas det som kommit fram i diskussionerna.

2.1 Hur nås strukturförändring?

I gruppdiskussionerna diskuterades frågorna om hur projekten kan gå från omedelbara projektresultat till långsiktig förändring och inverkan. Hur kan projekten skapa långsiktigt engagemang bland projektens målgrupper och andra aktörer? Vilka strukturer behövs för att processer och resultat (t.ex. arbetsmodeller, investeringar, innovationsprocesser, samverkan, nätverk) ska leva vidare efter projektavslut? Hur skapar vi projektaktiviteter som bidrar till ovanstående – vad behöver vi göra under projekttiden? För inledande information om strukturförändring hänvisas till bilaga 1 samt presentationen.

I gruppdiskussionerna var projektledarna eniga om att långsiktig förändring kräver ägarskap av frågan och förankring i befintliga strukturer. Hållbara nätverk behövs för att facilitera långsiktigt engagemang. Målgrupper generellt och SMF i synnerhet behöver förstå nyttan av att engagera sig i frågan. Konkreta tankar och tips som kom upp i diskussionerna mellan projektledarna finns sammanställt nedan.

Systemperspektiv

- *Dela upp strukturförändringen: vad åstadkomma i egen organisation och vad ändra på i SME? Det är en utmaning men viktigt. Två nivåer att jobba på. Det kan också vara bra att utifrån ett systemperspektiv ha en tydlig målbild vad just detta projekt bidrar med, svårt när alla är med på alla fronter samtidigt. Svårt att känna när man går i mål som enskilt projekt.*
- *Frågorna hänger ihop. Viktigt att målgruppen ser värdet av insatser, pengar (förstås), men även frågor som arbetsmiljö, arbetsglädje, rekrytering. Det påverkar viljan att lägga resurser och tid på exempelvis samverkan, som är en stödjande struktur för att få ett långsiktigt engagemang. Viktigt att lyfta det positiva, särskilt i pandemi-tider. Det behövs goda nyheter, att kunna se och hitta möjligheter. En form av strukturförändring: att "mäta" beteendeförändring, kulturförändring, att se att även detta är viktiga framsteg. Aktiviteter: lyft best cases, lära av varandra. Bygga på befintliga strukturer (särskilt nu i pandemin), där man har lite större chans att nå fram till företag, dvs ex företagsfrukost. Lyft bra exempel. Tvinga in till digitalt mingel/samtal i liten grupp, företagen är dåliga/ovilliga till digitala diskussioner. Aktivitet, att prata om värdet och planera för hur resurser kan fortsätta avsättas. Struktur:*

Datum
2020-12-11

någon form av offentligt stöd behövs/hjälper. Åtminstone för att hålla/koppla ihop företag. Och företag med andra aktörer.

Finansiering

- *Strukturen för projektet finns redan genom regionens företagsstöd. Regionens företagsstöds processer framöver kan främja investeringar som är långsiktigt hållbara.*
- *Se över finansieringen långsiktigt, gradvis överföring från bidrag till löpande verksamhet.*
- *Finansiering för löpande verksamhet kan behövas ibland men ibland kan finansieringen fasas ut till privata aktörer.*

Långsiktigt engagemang

- *Det är svårt att nå ut och nå fram, strukturen av ett offentligt stöd bidrar till engagemang.*
- *Mycket fotarbete för att skapa engagemang och ”missionera”.*
- *Stöd i kombination med rådgivning.*
- *Regionala aktörer äger och arbetar vidare med målgruppen.*
- *Skapa forum som arrangerar regelbundna träffar, behålla nätverken.*
- *Hitta den organisation som kan tillvara på erfarenheterna och som kan bli ny värd för resultatet.*
- *Skapa hållbara nätverk, samarbeten etc.*

Involvera och engagera SMF

- *SMF är ofta engagerade men det gäller att få ut resultaten till fler – sprida kunskap, resultat, bilda nätverk för att dela erfarenheter och göra lärdomar och metoder lättillgängliga.*
- *Långsiktigt arbete men även snabb nytta för att företagen ska kunna tjäna pengar kortsiktigt.*
- *Skapa insikt hos företagen, skapa nätverk så de kan lära av varandra.*
- *Testa om företagen är beredda att betala för tjänsterna vi tillhandhåller. Om de vill det så är de bra engagerade. Gratis är inte alltid bra långsiktigt.*
- *Digital plattform med tillgänglig metodik och lärdomar/kunskaper, för både SMF och affärsrådgivare – hur den ska förvaltas är under diskussion.*
- *Nätverk för mindre SMF som inte har samma resurser och krav som större företag att arbeta hållbart.*
- *I företagen behöver strukturerat energiarbete leva vidare efter en stödinsats t.ex. genom deltagande i nätverk.*

Nyttan för målgrupper

- *Få deltagarna att inse nyttan och glädjen av att samarbeta.*
- *Hitta nytta för målgrupperna, kommunicera och visa nytta, praktisk nytta.*
- *Redovisa konkreta resultat.*

Datum
2020-12-11

- *Projektdeltagarna kan vara ambassadörer för resultatet och sprida vidare. Då når vi helt andra personer och budskapet kommer från någon de kanske lyssnar mer på. Förebild från en aktör de kan jämföra sig med.*

Förankring

- *Ett projekt skapar en bubbla där det finns tid att lyfta blicken och tänka kring långsiktiga frågor, sen gäller det att skapa strukturer för att det engagemang som väcks ska få förutsättningar att leva vidare.*
- *Få in frågan i styrdokument för att ge mandat.*
- *Samverkansparter – Almi redan anammat detta nationellt och bygger in hållbarhetsdialogen i rådgivningen.*
- *Förankra internt på exempelvis myndigheten.*
- *Hitta den organisation som kan ta tillvara på erfarenheterna och bli ny värd för resultatet.*

2.2 Utbyte kring spridningsaktiviteter

Det fanns ett stort intresse bland projektledarna att prata om spridningsaktiviteter, hur man bäst når målgruppen, och hur man går från ord till handling. De flesta projekt har spridningsaktiviteter på gång, och då framför allt i den digitala världen: webinarier, digitala seminarier och workshops, filmer via sociala medier, hemsidor och appar. En del projekt faciliterar en kontinuerlig dialog med målgruppen och har till exempel uppföljande möten med kommuner och regelbundet utbyte med företagen för att säkerställa förankring av projektens resultat.

Målet med gruppdiskussionen var att få till utbyte av praktiska exempel och erfarenheter kring spridningsaktiviteter. I detta sammanhang menas spridning av projektresultat till den sekundära målgruppen och intressenter.

Konkreta tankar och tips som kom upp i diskussionerna mellan projektledarna har sammanställts nedan.

Konkreta tips från projekten

- *Rörligt material – film som hisspitch som berättar om projektet.*
- *Professionella filmer (3 min) som nu ska kortas ner och spridas på sociala kanaler.*
- *Digital konferens med sparad rörligt material som man kan sprida och andra kan dela (youtube, nyhetsbrev etc.)*
- *Lyfta fram företag som är goda exempel och låta de berätta om sin resa.*
- *Få andra att vara ambassadörer och lyfta projektet.*
- *Viktigt att sprida även det som INTE gått bra till andra projekt, lära av varandras misstag.*
- *”Guide för energieffektiva företag” framtaget av energimyndigheten. Här finns bland annat info om vinsten att göra energikartläggning samt goda exempel. Filmer och artiklar.*

Datum
2020-12-11

Målgruppsanpassade spridningsaktiviteter

- *Målgruppsanpassat infomaterial till våra sekundära målgrupper som är av karaktären "tugga och svälj". Inga långa omständliga rapporter utan direkt info om det vi vill att de ska veta och hur de ska agera.*
- *Vi måste också anpassa vårt material så det bli lättfattligt för politiker. Så vi tar fram material som är kort, lättfattligt, och rakt på sak.*

Engagera och nå SMF

- *Seminarie serie för företag men när Corona slog till blev det tvärstopp. Myndigheter och offentlig sektor deltar i webinarier men inte företagen. Diskussion om att det kan gå om man lockar företag med att ett/flera företag berättar om sitt arbete på ett webinarium. Varför vill företagen inte komma? De vill träffas på riktigt, mingla och se vad andra företag har gjort!*
- *SMF ska berätta själva om sitt arbete med energieffektivisering. Att de ska bli ambassadörer för projektet. Idag är det ett underifrånperspektiv på insatser som får pengar, ofta finns koppling till projektet men det finns inga krav på att uppnå en viss nivå sparad energi. SMF ska söka för vissa åtgärder som bevisligen ger god effekt, t.ex. byta ventilationsaggregat.*
- *Svårt att nå SMF, muntlig kommunikation i olika former kan vara en bra idé för att nå dem.*

Samarbeten och nätverk

- *Samarbeta med kommuner och näringslivskontoren för att de har bäst koll på sina företag. Detta för att sprida info om att projektet finns och att företagen kan söka stöd. Ingen direkt resultatspridning.*
- *Intervjuer i lokal media*
- *Jobba med lokal media, journalister eller andra som skulle kunna omvandla vetenskapliga artiklar till mer populärvetenskaplig kommunikation.*
- *Gemensam pitch viktigt för spretiga projekt.*
- *Använd experter dvs. kommunikatörer.*
- *Nationella regionalfondsprogrammet via Energimyndigheten arbetar nu med att ta fram en gemensam plan för resultatspridning av projektens resultat.*
- *Nodträffar, incitament. Men kollar man på varje energikontor jobbar ju de regionalt på sitt sätt och har sina kanaler.*
- *Jobbar via affärsnätverk för att nå SMF.*
- *Användning av digitala plattformar som samordnar flertalet aktörer. Projectplace exempelvis. Ger även inspiration.*
- *Att bjuda in media till seminarier är inte något som media nappar på. Bättre att haka upp mediakontakt för de som har gjort något konkret. Att man har ett resultat och person att visa upp i media.*

Klimatsynk som spridningskanal

- *Klimatsynk kan sprida goda resultat.*

Datum
2020-12-11

- *Klimatsynk kan para ihop olika projekt.*
- *Bilda grupp i sociala medier med projektledare.*
- *Hur skapar bra digitalt mingel? "Kaffemaskineffekten" är svår att uppnå digitalt. Vill ta hjälp av Klimatsynk att sprida info om webinarium om bioplast 14 december.*
- *Synka webinarier så man inte drar i samma målgrupp samtidigt. T.ex. att samla alla ERUF projekten kan vara en bra början att börja synka. Nätverk av projektledare. Kalender via Klimatsynk där alla lägger in aktiviteter är en idé också.*
- *Att stärka upp så att kommunikatörerna också ska få träffas i samma format som projektledarna får göra nu idag.*
- *Klimatsynk som kanal för spridning är jättebra om man är nytt projekt, man kan ta stöd från projekt som är i avslutningsperiod eller mitt uppe i projektperioden.*
- *Gemensam "bibliotek" för goda exempel att använda regionatl. Behöver alla regioner/PL arbeta med att ta fram material? Kanske kan detta ske mer samordnat via TVV?*

2.3 Klimatomställning i framtida EU-fonder och program

Patrik Sällström från Tillväxtverket pratade om "Klimatomställning i framtida EU-fonder och program". Han presenterade EU:s sammanhållningspolitik i Sverige 2021-2027 och den totala planerade budgeten.

Patrik gick igenom regionalfonden och socialfonden. Den nya fonden som kom upp i år är Fonden för Rättvis Omställning (JTF) som syftar till att stödja regioner gällande klimatomställning, specifikt de kommunerna med störst koldioxidutsläpp. Skillnaden mellan regionalfonden och fonden för JTF är att regionalfonden fokuserar på SME och regionala och kommunala aktörer är i fokus. För mer information hänvisas till Patriks presentation.

Diskussion/frågor

- *När kan man söka medel? I bästa fall tidiga hösten 2021. Kan det dra ut på tiden i o m att det ska gå genom flera led?*
- *Varför lyfts inte transport? Transport står för nästan lika mycket utsläpp som industrin. Industrin är fokus för att det inkluderas i EU:s utsläppsrättssystem. Transportsektorn ingår inte i systemet. Transportfrågan är oerhört viktigt, regionalfonden spelar en fortsatt viktig roll i transportfrågan.*
- *Transporters roll inom ERUF? De 4 nordligaste länen har möjlighet att jobba bredare med fysiska medel att jobba med transportinfrastruktur. Inom ramen för energi och klimatområden har vi haft fokus på hållbart resande och hållbar transport under programperioden. Finns en fortsatt möjlighet att jobba med det i regionalfonden.*
- *Ökat medfinansieringskrav! Idag står regioner och kommuner för merparten av finansieringen. Vi vet att det är ekonomiskt tufft för regioner och kommuner med pengarna, och att medfinansieringskraven har ökat kan bli en utmaning. Få med det privata näringslivet i högre*

Datum
2020-12-11

utsträckning, stora aktörer måste ta lead i JTF projekt. Det är stora industrier vi pratar om här.

- *60% kommer bli den nya medfinansieringen*
- *Kan 1:1 medlen öka för kommunerna? Vi har påpekat att det är en viktig finansieringskälla. Regeringens beslut avstår jag att spekulera kring, men vi har framfört vikten av 1:1 medel.*

2.4 Informationsdelning från Klimatsynk

Karin Fant, Energimyndigheten pratade allmänt om Klimatsynk (se även bilaga 2) och dess mål att öka samverkan och samordning av insatser mellan regioner samt mellan regional och nationell nivå. Man har fått stärkt genomslaget av insatserna genom kartläggning av över 200 satsningar, erfarenhetsutbyte genom projektledarträffar och resultatspridning från projekten.

Som projektledare för Klimatsynk ser Karin följande övergripande resultat från projekten:

- Innovativ teknik som sparar energi och reducerar råvaruanvändning
- Ökning av förnybar energi
- Energieffektiv och koldioxidsnål metodutveckling
- Kapacitetsuppbyggnad för arbete mot SMF och egna organisationen

Dessutom kan man rapportera följande övergripande erfarenheter från perioden:

- Projektmedel växlas upp 4-5 ggr
- Miljödriven näringslivsutveckling
- Utmaningar nuvarande period:
 - spridning av goda projektidéer till andra regioner
 - uppskatta resultat i kWh eller koldioxidekvivalenter

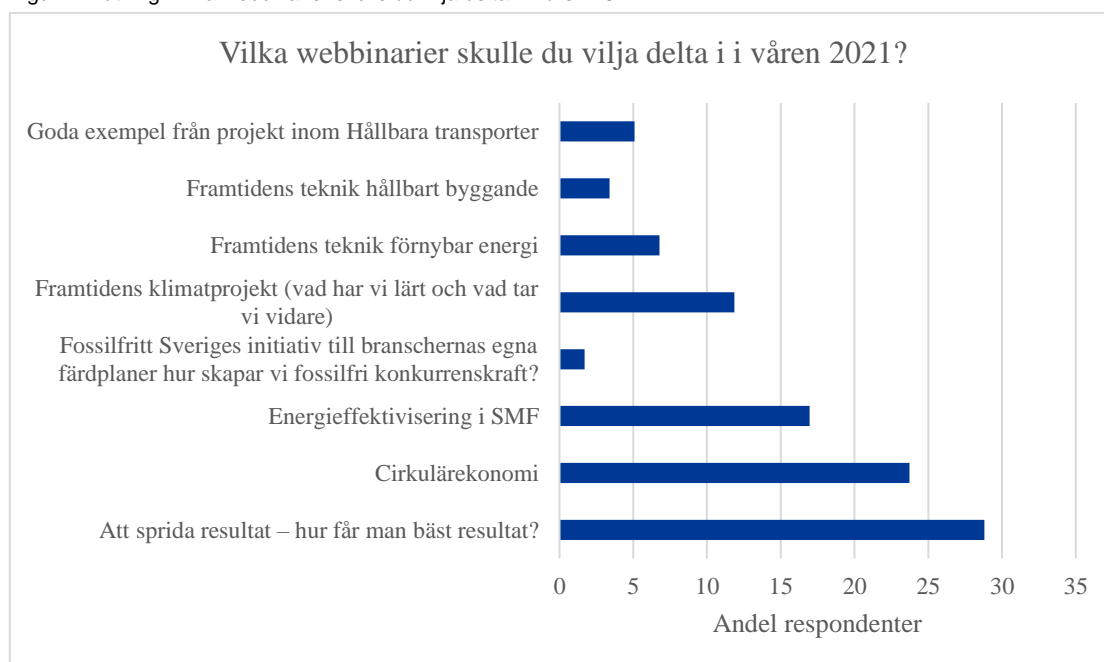
Karin har följande medskick inför nästa period:

- Indikatorer bör vara jämförbara mellan regioner
- Stärkt samarbete med myndigheter som arbetar med klimatomställning
- Regionalt ägarskap viktigt för resultatens fortlevnad
- Kombinera ERUF medel med stöd från Klimatklivet
- Fortsätt utveckla kapacitetsutbyggnad hos aktörer.

Sedan ville Karin veta vilket intresse som finns bland projektledarna angående möjliga webinarier. Mätningen genomfördes digitalt via Zoom poll funktionen. Största intresset finns för ”Att sprida resultat – hur man får bäst resultat” och ”Cirkulär ekonomi”. För hela resultatet se figur 1.

Datum
2020-12-11

Figur 1: Mätning: Vilka webinarier skulle du vilja delta i i våren 2021.

Bilaga 1: Inledning pass I om strukturförändring?

De europeiska struktur- och investeringsfonderna (särskilt ERUF) syftar till investeringar och insatser som bidrar till strukturförändring och omställning. I Sverige ska ERUF-fonderna ge långsiktiga avtryck i sina regioner, genom projekt som utvecklar och stärker de regionala strukturerna. Ett sätt att se på detta är att projektens resultat ska leva vidare även efter projektavslut, t.ex. genom:

- Att utveckla regionala samarbeten och nätverk
- Att långsiktigt stärka regionala stödaktörer
- Att agera ”startmotor”, och bidra till kritisk massa hos akademi, näringsliv och offentlig sektor
- Att utveckla metoder, modeller, kunskaper och arbetssätt

Viktiga faktorer för att åstadkomma strukturförändring är bland annat:

- Bygga medvetenhet och åtaganden hos projektens målgrupper och samverkansparter (engagemang)
- Göra kopplingar till den regionala miljön och den regionala utvecklingen (förankring)

Datum
2020-12-11

- Utveckla – och potentiellt paketera – bestående värden och säkra förvaltningen av dessa (fortlevnad)

Bilaga 2: Klimatsynks mål och aktiviteter

EU-kommissionen har tilldelat Sverige cirka 3 miljarder kronor för investeringar i nya koldioxidsnåla produkter och tjänster inom ramen för europeiska regionala utvecklingsfondens tematiska område 4 – Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer under perioden 2014-2020.

Klimatsynk är ett projekt som samordnar alla projekt inom Tematiskt område 4, i alla nio regionalfondsprogram. Tillväxtverket och Energimyndigheten medfinansierar Klimatsynk. Detta för att samordna aktiviteterna, skapa synergier och undvika överlappningar samt öka lärandet mellan de åtta regionala och det nationella programmet.

Klimatsynks arbete sker i olika arbetspaket: den första delen handlar om att kartlägga beviljade projekt, för att sedan profilera och dela in dem i sex projektportföljer. Sedan arrangerar och genomför Klimatsynk fysiska och digitala nätverksträffar skräddarsydda utifrån respektive projektportföljs behov. På träffarna möts projektdeltagare från olika portföljer för att utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma utmaningar och lösningar. Slutligen anordnar Klimatsynk aktiviteter och nationella konferenser för att sprida resultat. Dessa resultat tas fram i samverkan med projektledare och regionala enheter inom Tillväxtverket. Klimatsynk pågår till och med 31 december 2021.

Klimatsynks projektmål är ökad samverkan och samordning av insatser mellan regioner samt mellan regional och nationell nivå inom regionalfondens tematiska mål 4, med det övergripande syftet att små och medelstora företag har en effektiv användning av energi. Det regionala lärandet som Klimatsynk bidrar till syftar till att förbättra genomförandet av Regionalfondsprogrammen och påverkar därmed indirekt de företag som deltar i och nås av insatser under programperioden.

Klimatsynks delmål är att:

- Stärka kapaciteten hos projektgenererande och beslutande aktörer i syfte att få fram kvalitativa projekt i konkurrens.
- Skapa incitament och lärandemiljöer för att koppla samman insatser mellan regioner och mellan regional och nationell nivå.
- Skapa synergier mellan programmets insatser. Vid eventuella överlappningar mellan regionala och nationella insatser ska Klimatsynk bidra till samverkan och resultatspridning mellan aktörerna.

Klimatsynk omfattar olika arbetspaket, som vart och ett har flera delaktiviteter:

Datum
2020-12-11

- Kartläggning och kategorisering av beviljade projekt i så kallade projektportföljer.
- Arrangera projektledarträffar för kompetenshöjning hos projektägare och bidrag till fler kontaktytor och samarbeten mellan projekten.
- Sprida kunskap och bidra till lärande

Som en del i det arbetet har Klimatsynk arrangerat flera projektledarträffar de senaste åren. De sista projektledarträffarna ägde rum i november och december 2020. En slutkonferens är planerad för hösten 2021.